

A békési egyházmegye jegyzőkönyvében a gyülekezeti iskolákba kibocsátott rektoroknak is alá kellett írniuk az egyházmegye törvényeit. Mivel a jegyzőkönyv nem tartalmazza az egyházmegye törvényeit, így a szabályokat valószínűleg szóban ismertették a rektorokkal, az aláírások mellett viszont több esetben is megtalálható, hogy az egyházmegye törvényeit elfogadják. Az aláírások különlegessége, hogy az egyházmegyét (tractus) több esetben is egyházkerületként (districtus) nevezték meg, illetve felváltva használták az egyházmegye megnevezésére a makói illetve a békési tractus kifejezéseket. A jegyzőkönyv 1712 és 1741 közötti időszakból tartalmaz aláírásokat, de nem folyamatos: 1729 és 1738 között egyáltalán senki sem írta be a nevét a rektorok közé. Nem egyértelmű viszont, miért nem szerepelnek benne olyan gyülekezetek rektorai, ahol biztosan működött 1712 és 1741 között rektor. Például Szathmári Deák Mihály 1732-ben Algyón szolgált rektorként, mégsem szerepel a neve az aláírók sorában. A gyülekezet nagysága nem feltétlenül függ össze az aláírásokkal, mert kisebb lélekszámú egyházközségek (Nagyzerénd, Ménes) tanítói is szerepelnek a listában. Igaz, az esetek többségében a jelentősebb református eklézsiák iskoláit nevezik meg: Hódmezővásárhely, Makó, Szentés, Gyula, Békés. A rektori névsor azért is jelentős, mert a ménesi református egyház 18. századi működéséről nagyon kevés forrásunk maradt fenn, ezért Almási Mátyás 1715-ben készült rektori aláírása bizonyítja a 19. századi szakirodalomban elterjedt állítást, amely szerint a Ménesen létezett egyházközség. Igaz, a szakirodalom ennél többet állít, mert Rácz Károly szerint a Ménes mellett lévő Gyorokon élő reformátusok menekültek a 18. század elején Ménesre, majd 1724 után a Ménesen működő gyülekezet is megszűnt.¹ Az ugyan ebben az időszakban felozlott zarándi egyházmegye történeti katasztere nem ismeri sem Ménest, sem Gyorokot, holott Rácz Károly szerint Gyorok a zarándi egyházmegyéhez tartozott.² A türelmi rendelet kihirdetése után viszont vannak arra vonatkozó adataink, hogy Ménesen reformátusok is éltek, de nem önálló egyházközségben, hanem az erdőhegyi gyülekezet részeként. A békési egyházmegyében viszont már csak a gyoroki egyházközség újjászervezése történt meg a 18. század végén, Ménesen nem jött létre önálló gyülekezet. Valószínűleg erre azért nem került sor, mert a 19. században a két falu egyesült egymással.³

A névrost végül egy utólagos bejegyzés zárja, amelyben Szőnyi Benjámín az 1742 és 1747 között Hódmezővásárhelyen szolgált rektorok névsorát és életrajzi adatait adja meg.

[fol. 1r] *Hivatalba lépő iskola rektorok aláírásai.*

[p. 71.] Series rectorum scholar[um] hujus tractus.

Georgius Tatai rector scholae H[ód]M[ező]Vásárhelyiensis Anno 1712. die 27. Aprilis.

Joh[annes] Szerenyi rector scholae Szentésien[sis] A[nn]o 1712. die 6. Aprilis.

Stephanus Somlyai scholae Szent[esiensis] rector A[nn]o 1713. die 15. Nov[embris].

¹ Rácz Károly, *Értesítvény a reformátusok ménes-gyoroki gyülekezetéről az 1874/5-ik évre*, Sárospatak, Steinfeld Béla, 1875, 9-13.

² Vö. Buzogany Dezső - Ósz Sándor Előd: A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere 3. Marosnémeti-Zejkfalva (Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 2-3.) Kolozsvár, 2017. Rácz Károly, A zarándi egyházmegye története, Arad, Réthy L., 1880, 188.

³ Hörk József: A reformátusok konventje, *Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok*, 35(1892/26), 376.

Daniel Lossonczi scholae HódMezőVásárhelyiensis rector die 1. Augusti a[nn]o 1714.

Joh[annes] K. Polyari rector scholae Szentesiensis A[nn]o 1714. die 24. Octobr[is].

Joh[annes] Gőnczi rector scholae Békésiensis Anno 1715. die 21. Jan[uarii].

Samuel Polgári rector scholae Makaiana 1714[áthúzza] 1713.

[p. 72.] Gerogius SimonTornyai rector scholae Makó 1714.

Johannes Sz. Földvári rector scholae Makoviana 1715. die 30. Aprilis.

Mathias Almási rector scholae Ménesiensum 1715 die 27 Majii.

Paulus Mocsai scholae HoodMezőVásárhelyiensis rector Annis 1716 et 1717.

Johannes F. Tatai scholae Békésiensis rector A[nn]o 1717.

Laurentius Szőnyi discessit Szentesino.

Joh[annes] Szentesi rector Szentesiensis A[nn]o 1718.

Joh[annes] Kisfalvi rector scholae Vásárhelyiensis A[nn]o 1718.

Paulus Szab[ó] Nádudvari primo[?] scholae rector suum nomen ins[cri]psit venerandi tractus Makóviensis[áthúzza] Békésiensis Anno 1719. die 18. Febr[uarii].

Mich[aelis] K. Diószegi primo[?] scholae rector Szenetsiens[is] 1720. Jan[uarii] 29.

Joh[annes] Debreczeni rector scholae NagySzeréndiensis subscripsit Anno Domini 1721. die 10. mensis Januarii.

Steph[anus] Mándoki pro tune re[c]t[or] op[er]a Gyulaiensis 1721. die 12. Jan[uarii].

Andreas Váári pro tune scholae rector Makóviensis Anno 1720. 16. Aprill[is] subscr[ipsit].

1722. Steph[anus] Pápai rector sch[olae] Szentesiens[is].

1723. Johannes Szikszai rector scholae Makóviensis m[anu] p[ro]pria. *Hinc ductus sum ad officium pastoratus Tarcsa[ienses]*.

[p. 73.] A[nn]o D[omi]ni 1721. die 15 Februar[is] subscribita[!] in scholam p[er] Ch[ristum?] Békésiensis in[áthúzza] rectoram status Joh[annes] B. Komáromi.

A[nn]o D[omi]ni 1723. die 1. Martii p[ro] t[un]e scholae rector suum nomen subjecit Michael Cs. Solthi venerabilis tractus Békésiensis.

Anno D[omi]ni 1725. die 15. Majii p[ro] t[un]e scholae rector suum nomen subjecit Andreas Szalacsi venerabilis tractus Makóviensis.

A[nn]is 1724. d[ie] 25. interfuit directioni[?] r[ector] scholae H[ód]M[ező]Vásárhelly Sam[uelis] Erdélyi.

A[nn]is 1726. d[ie] 27. ego Sam[uelis] Endrédi p[er] Ch[ristum?] in rectoratu r. scholae H[ód]M[ező]Vásárhelyinae.

Anno 1727 Joannes Berhidai rector scholae p[er] Ch[ristum?] Makoviensis. *Jam pastor eccl[esi]ae Gyomaiensis.*

Anno 1728. Stephanus Ágh de Salló subscribit legibus venerabilis districtus Békésiensis rector scholae p[er] Ch[ristum] Makóviensis.

[p. 74.] Anno 1729. die 28. Maji Joannes Putnoki subscripsit legibus venerabilis districtus Békésiensis rector scholae HódMezőVásárhely.

Anno 1738. die 20-ma Martii Michael Szatthmári rector scholae Makkóviens[is] subscribit legibus venerabilis districtus Békésiensis m[anu] p[ro]pria.
Obdormivit in D[omi]no.

Anno 1740. die 27 Maji Joanne Szőnyi rector scholae H[ód]M[ező]Vásárhelyiensis subscribit legibus venerabilis districtus Békésiensis m[anu] p[ro]pria.

Anno 1740. die 19. Maji Steph[anus] Szikszai rector scholae r[e]formatae? Makóviensis subscripsit legib[us] venerabilis districtus Békésiensis.

Anno 1740. die 6. Maji Paulus K. Czegledi rector scholae p[er] Ch[ristum] Békésiensis subscripsit legibus venerabilis districtus Békésiensis.

Anno 1741. die 9. Maji[?] Nicolaus K. Földesi rector scholae p[er] Ch[ristum] Szentesiensis subscripsit legibus venerabilis districtus Békésiensis.

[p. 75.] Anno 1742 et[áthúzva] 1743[áthúzva] rector scholae Vásárhelyiensis Josephus A. Szathmári in annum sequentem promotus ad s[an]ctum v[er]bi ministerium successitque qua interimis r[ev]rendo Benjámini Szőnyi pro recto ad academias anno elapsa ipse quoque eadem salutavit. Successit eidem in scholae rectoratu an[no] 1743 Stephanus Tankó Tatai per duos annos profectusque ad exteris academias. Anno 1745 et 1746 scholae rector fuit Johannes Ferentzi. Salut[avit] academ[iam]. Anno 1747 redux ex academis jam Cl[arissimi] D[omi]ni Stephanus Tatai titulo professoris praefuit scholae Vásárh[ely] per 10 circiter annos, factus pastor in ecclesia Kenderes post in KörösLadány. Qui huic successerunt ordine ex protocollo scholae exscribi possunt.